

מדענכם
הפקח -
כי יהיה מין
כזה
משורר רותח
אויכם המשבע של כל מים פושרים.

פרופסור,
אופני־משקפים
הסר!
בעצמי על
העת
ועלי
אספה.
אני שואב־מים,
נקנז־מחראות,
שאלי
רבולוציה
גיס
ונקרא,
לחזית יצאתי
מגן־הפלאות
של גבירה
גחמנית -
השירה

גם לי אגיטרופ
נעשה
לזרא
גם לי עליכן
רומנסות
ברך
להקציע
נעים הוא
כפלים.
אך כבשתי
אני
את עצמי
ואדרך
על גרון
שירתי -

ברגלים! (עמ' 156)

בקטעים מפורסמים אלה מתוך הפואמה (ויש בהמשך מפורסמים ויפים לא פחות) מספר מאיאקובסקי כיצד התגייס אל השירה המהפכנית ונעשה "שואב מים ונקיין מחראות" של המהפכה. הוא מודה כי נמאס לו להיות תועמלן ("אגיטרופ") ונעים היה לו אולי יותר "להקציע רומנסות ברוך", אבל הוא מגויס ואין מקום לסנטימנטליות. הוא כובש את תשוקתו האישית, "דורך על גרון שירתו ברגליים" ושר את שירת המהפכה. ואיוו שירה גדולה ועוצמתית היא זו! הציטוטים דלעיל הם בבחינת מתאבן בלבד לקורא הוותיק ובמיוחד הצעיר, העושה את הכרותו הראשונה עם המשורר.

100 שנה למהפכה

במלאות 100 שנה למהפכת אוקטובר המנוחה, הגיש לנו עמינדב דיקמן שי נאה לזכרה, כריסטופר קולומבוס ושירים אחרים מאת ולדימיר מאיאקובסקי ('קשב' לשירה, עבודות: יגאל תומרקין, 2017), שהיה משוררה המובהק. בכך הצטרף דיקמן לרשימה נכבדה של מתרגמי מאיאקובסקי לעברית ובהם שלונסקי, פן, אהרוני, גלמן ונוספים. ספרו של דיקמן, הכולל מבוא ואחרית דבר, הוא אוצר של ידע על מאיאקובסקי ועל מתרגמיו לעברית. 13 כרכים גדושים של שירה, מחזות, תסריטים, נאומים, מנשרים ומכתבים, הותרו אחריו מאיאקובסקי הצעיר ששם קץ לחייו ביריית אקדח ב־12 באפריל 1930, בשל אהבה נכזבת ללילה בריק, אשת חברו הטוב דוד ('אהביני - לילה') חתם את מכתב הפרידה שלו), והוא בן שלושים ושבע שנים בלבד.

דיקמן כותב כי גם היום נותרה שירתו של מאיאקובסקי רעננה ומקורית, ורוח הפרצים הפוטוריסטית שהכניסה למרחבי שירת רוסיה, עדיין מנשבת בעוז בין שורותיה, ומונה כמה מהסממנים הבולטים של שירתו: ראשית, המבנה הצורני המדורג שלה. דיקמן מכנה מבנה זה ("לסקקה" ברוסית) בשם "סולמון", בשל היותו דמוי סולם. לדבריו, מאז השתמש בו מאיאקובסקי לראשונה ב־1923, כל שיריו כתובים במבנה זה, "המדגיש את האופי התחבירי והדיבורי של שירתו". שנית, חרוזיו של מאיאקובסקי, שעוררו עניין רב במקוריותם. אמר עליהם המשורר עצמו: "תמיד אני שם את המילה החשובה בסוף השורה, וממציא לה חרוז. התוצאה היא שהחרוזה שלי, כמעט תמיד לא רגילה". ושלישית, התכונה הבולטת ביותר בשיריו של מאיאקובסקי היא החדשנות המילולית שלו. מילון חידושי מאיאקובסקי בשפה הרוסית שיצא ב־2010 כולל 3356 חידושים. וכמובן, לכך יש להוסיף את הדימויים העזים והשנונים של שירתו.

על אלה אוסיף הערה משלי, שבלטה לעיני במהלך הקריאה של המבחר הזה. "הסולמון" בפי דיקמן, או "השיר המדורג" כהגדרתי, מאפשר למאיאקובסקי לפסוח על הטפל (והתפל) ולדלג משיא לשיא, וכך לסיים את הבית, או הפסקה השירית, בחבטה מילולית עזה. רבים ניסו לחקות סגנון זה, אך לא הצליחו להשתוות למקור. הנה דוגמה (כמה קטעים) מתוך הפואמה האחרונה, 'במלוא הקול', שכתב מאיאקובסקי.

קטעים מתוך שיר הפתיחה, הלא־מושלם, של הפואמה 'במלוא הקול' (1929-1930).

חברים נכבדים -
בני בנינו!
עת בחרא נקרש
של היום
תנברו
אפשר -
מי הייתי
אני - תחקרו
ואולי יספר